

Miért Bodrog az Ondava?

Nógrády Árpád

MTA BTK Történelemtudományi Intézet

Középkori témacsoport

Az Ondava folyó a történeti Sáros vármegye északkeleti részén ered az egykori lengyel-magyar határon. Vize Ondavkától indul és másfélszáz kilométer hosszan halad délnek, hogy aztán valamivel Zemplén fölött a Latorcával egyesüljön, s onnan már „magyar vízként”, Bodrog néven fusson tovább. A folyó neve kisebb történeti feladvány. A forrásokban ugyanis Ondava néven csak a 18. század második felében bukkan elő, ellenben középkori okleveleinkben, mégpedig az Árpádok kora óta, mindig magyar névvel, Bodrogként szerepel. Vajon mit keres egy magyar víznév szláv nyelvi környezetben? Elképzelhető, hogy pusztán félreértésről van szó, úgy ahogy az a kérdés újabb nyelvészeti tárgyalása során felmerült, s a Bodrog névnek egy 1269. évi oklevélben történő felbukkanása az Ondava földrajzi helyén csupán a határjárásra kirendelt, ám a helyi viszonyokban kevésbé jártas személyek tévedésére megy vissza? Az előadó a területre (Sáros vármegye) vonatkozó középkori források történeti-földrajzi szempontú feldolgozásával a nyelvészetitől markánsan eltérő eredményre jutott. Adatai azt mutatják a névadás nem félreértés és nem alkalmi használat műve. Épp ellenkezőleg: az a korai magyar királyság intézményesült helyi jelenlétének nyelvi lenyomata. Hogy mi ez az helyi jelenlét és mi következik abból, kiderül az előadásból.